

ΣΤΕΝΙΩΤΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΤΕΝΙΩΤΩΝ ΑΝΔΡΟΥ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1983

ΣΤΕΝΙΩΤΙΚΑ

ΤΟΜΟΣ Α΄

Έπιμέλεια έκδοσης: Γ. Ι. ΦΑΛΑΓΓΑΣ

ΑΘΗΝΑ • ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1985

© ΕΝΩΣΙΣ ΣΤΕΝΙΩΤΩΝ ΑΝΔΡΟΥ

Φωτοστοιχειοθεσία: ΦΑΣΜΑ Μεσολογγίου 17 τηλ. 3643.924
Έκτύπωση – Βιβλιοδεσία: Γραφικές Τέχνες GUTENBERG
Διδότου 55-57 τηλ. 3629.402, Άθήνα
Τεχνική επίμελεια – Μορφολογία: Γ. Δαρδανός – Ν. Σκιαδάς
Έπιμέλεια κειμένου: Γ.Ι. Φαλαγγάς
Έπιμέλεια Βιβλιοδεσίας: Χ. Καρακατσάνης
Συντονισμός – Θεώρηση δοκιμίων: Ν. Σκιαδάς
Σελιδοποίηση: Μαρία Άναλυτή

*«Στήκετε καί κρατεῖτε
τάς παραδόσεις ἅς ἐδιδάχθητε»
(Β΄ Θεσσ. Β΄ 15-16)*

ΤΑ ΜΕΛΗ
ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΤΕΝΙΩΤΩΝ ΑΝΔΡΟΥ

ΦΑΛΛΑΓΓΑΣ Ι. ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *Πρόεδρος*
ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *Αντιπρόεδρος*
ΠΟΛΕΜΗΣ Ν. ΚΩΝ/ΝΟΣ, *Γραμματέας*
ΕΞΑΔΑΚΤΥΛΟΣ Δ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ, *Ταμίας*

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

ΕΞΑΔΑΚΤΥΛΟΣ Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
ΧΑΖΑΠΗΣ Ν. ΧΑΡΙΛΑΟΣ
ΒΑΛΜΑΣ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Θεωρούμε υποχρέωσή μας, νά έκφράσουμε τίς πιό θερμές εὐχαριστίες μας στους παρακάτω ἀγαπητούς συμπατριῶτες, μέ τήν ἀποκλειστική οἰκονομική συμβολή τῶν ὁποίων πραγματοποιήθηκε ἡ ἔκδοση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ:

1. ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΑΛΕΚΟ τοῦ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
2. ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΕΛΙΖΑ καί ΒΑΣΙΛΗ
3. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ τοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
4. ΚΑΡΑΣΤΑΜΑΤΗ ΙΩΑΝΝΗ τοῦ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ
5. ΚΑΤΣΙΚΗ ΙΩΑΝΝΗ τοῦ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
6. ΛΟΓΟΘΕΤΗ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ τοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
7. ΠΟΛΕΜΗ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟ & ΣΠΥΡΟ τοῦ ΛΕΩΝΙΔΑ
8. ΠΟΛΕΜΗ ΙΩΑΝΝΗ τοῦ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
9. ΠΟΛΕΜΗ ΣΠΥΡΟ τοῦ ΜΙΧΑΗΛ
10. ΣΙΓΑΛΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟ τοῦ ΘΕΟΔΩΡΟΥ
11. ΣΥΜΠΟΥΡΑ ΣΤΑΜΑΤΙΟ τοῦ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
12. ΤΡΚΟΓΛΟΥ ΜΙΧΑΗΛ τοῦ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

Ἐπίσης εὐχαριστοῦμε τούς συμπατριῶτες μας διευθυντές τῶν ἐκδόσεων GUTENBERG, γιά τήν συμπαράστασή τους.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ	9
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	13
Θαλασσόλυκοι, Γ.Ι. Φαλαγγά	15
Θαλασσόλυκοι, μουσική Δ.Χ. Μπεγλήρη	16
Στενωτικές παροιμίες και γνωμικά, Γ.Ι. Φαλαγγά	19
Τα Στενωτικά κάλαντα, Γ.Ι. Φαλαγγά	24
Ἡ Ἄρχημενιά, Α.Ν. Σαρρή	26
Ὁ Ἄη-Βασίλης, Α.Ν. Σαρρή	26
Ἰωάννης Ἀξιώτης ἢ Ψαρρός, Το θρυλικό βιολί τῆς Ἄνδρου, Γ.Ι. Φαλαγγά ..	28
Οἱ Στενωτέες αἰχμάλωτοι τοῦ «EMDEN» σὸν Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, Γ.Ι. Φαλαγγά	32
Ἡ θυσία τῶν Στενωτῶν ναυτικῶν σὸ Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, Γ.Ι. Φαλαγγά	39
Ὁ παλιός Στενωτικός γάμος, Εὐάγγ. Βασιλόπουλου	52
Στενωτικό Γλωσσάριο, Γ.Ι. Φαλαγγά	59
Τὸ μάρμαρο τῆς Ἁγίας Τριάδας, Γ.Ι. Φαλαγγά	78
Τοῦ Τούρκου ἢ βρύση, Γ.Ι. Φαλαγγά	81
Τὸ παρθεναγωγεῖο καὶ τὰ ρεμέντια τῆς Ἀριάνθης, Γ.Ι. Φαλαγγά	85
Διαθήκες ἀπὸ τὶς Στενιές (1742-1777), Δ.Ι. Πολέμη	91
1. Διαθήκη Γιάκουμου Σύμπουρα	93
2. Διαθήκη Μαρίας συζύγου ποτέ Γιαννούλη Ξεροπαῖδη	95
3. Διαθήκη Ἀντώνη-Παλαιοκρασσά	97
4. Διαθήκη Θεωρῆ ποτέ Νικολάου Γιαλούρη	99
5. Διαθήκη Σταματέλου Μπίστη	101
6. Διαθήκη Γιαννάκη Τούμπλη	105
7. Διαθήκη Γιαννούλη Μάνεση	107
8. Διαθήκη Μιχαήλ Μπίστη	109
Δημήτριος Παππᾶ Μιχαήλ Πολέμης, Πλοίαρχος Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ, Λ. Καρα- πιπέρη	115
Στὴν Ἁγία Παρασκευὴ Αὐγ.Α. Χαζάπη	129
Οἱ Στενιές στὴν ἀρχαιότητα, στοιχεῖα καὶ ἐρωτηματικά, Λ.Δ. Παλαιοκρασσά ..	133
Φωτογραφίες ἀπὸ τὶς Στενιές, Μανιώς Λ. Μάνεση	136

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἀγαπητέ συμπατριώτη καί φίλε ἀναγνώστη,

Σκεφθήκαμε, ὅτι –μέσα στή γενική σύγχυση ἰδεῶν, ἰδανικῶν, πίστεων καί δογμάτων, πού κατακλύζουν ἀσφυκτικά τίς σημερινές ἀνθρώπινες κοινωνίες –μιά ἀναδρομή στίς ὑγιεῖς ρίζες καί παραδόσεις του χωριοῦ μας, θά ὠφελοῦσε πάρα πολύ τή σύγχρονη γενιά.

Ἐπίσης πιστεύομε, ὅτι, μέ μιά σειρά ἐκδόσεων τῆς μορφῆς αὐτῆς, θά δώσομε τήν εὐχέρεια καί τή δυνατότητα στό μελλοντικό ἐπιστήμονα λαογράφο καί κοινωνιολόγο, νά μελετήσει σωστά τή διαχρονική ἐξέλιξη μιᾶς ἀπό τίς πιά ιδιόμορφες, δυναμικές καί προοδευτικές κοινωνίες τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου, ὅπως εἶναι ἡ Στενιές, τό χωριό μας.

Ἰδιαίτερα θά πρέπει νά τονισθεῖ, ὅτι, στά λαογραφικά γιά μεγαλύτερη γλαφυρότητα τοῦ ὕφους κατά τήν ἀπόδοση τῶν κεμένων, ἔγινε χρήση τῆς Στενιώτικης γλώσσας καί καταβλήθηκε προσπάθεια ἀποφυγῆς κάθε σοφικιστικοῦ ἐπιστημονισμοῦ, πού κουράζει καί ἀπωθεῖ τό σύγχρονο ἀναγνώστη.

Γεώργιος Ι. Φαλαγγᾶς
Πρόεδρος Σ.Σ.Α.